

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

زمان چاپ: ۱۴۰۳/۰۳/۲۵

نگرش چند فرهنگی دانشجویان و ارتباط آن با هوش فرهنگی: مطالعه موردی دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی^۱

رضا جاهد

دانشجوی کارشناسی ارشد: دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی
rizajahid77@gmail.com

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه بین نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی دانشجویان معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی انجام شده است. با توجه به اهداف و ماهیت موضوع، تحقیق از نوع توصیفی-همبستگی بوده. جامعه آماری تحقیق را دانشجویان معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی که بین سال‌های ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مشغول تحصیل بودند به تعداد ۱۷۲۰ نفر تشکیل داده و نمونه آماری با استفاده از جدول کرجسی و مورگان ۳۱۴ نفر (با ترکیب ۲۶۱ نفر پسر و ۵۳ نفر دختر) تشکیل دادند، جهت گردآوری داده‌ها از پرسشنامه نگرش چند فرهنگی علی صادقی (۱۳۹۹) و پرسشنامه هوش فرهنگی ایرلی و انک (۲۰۰۴) استفاده شد. روایی پرسشنامه‌ها به صورت روایی محتوای تایید شد. برای پایایی ابزار تحقیق نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. همچنین میزان پایایی پرسشنامه نگرش چند فرهنگی ۰/۸۶ به دست آمد که نشان می‌دهد پرسشنامه‌ها پایایی قابل قبولی دارند. به دست آمد، پرسشنامه هوش فرهنگی ۰/۸۵، عامل فراشناختی هوش فرهنگی ۰/۷۶، عامل شناختی هوش فرهنگی ۰/۷۸، عامل انگیزشی هوش فرهنگی ۰/۸۴ و عامل رفتاری ۰/۷۸ به دست آمد که نشان می‌دهد پرسشنامه‌ها پایایی قابل قبولی دارند. تجزیه و تحلیل داده‌ها با روش‌های آمار توصیفی و آمار استنباطی همچون ضریب همبستگی پیرسون، آزمون t گروهی انجام شد. نتایج آزمون همبستگی پیرسون نشان داد که بین نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی ($p=0/0001$) و $r=0/309$) رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد.

کلمات کلیدی: چند فرهنگی، نگرش چند فرهنگی، هوش فرهنگی.

^۱مقاله مستخرج از پایان نامه کارشناسی ارشد، مدیریت آموزشی.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

مقدمه

افراد از لحاظ قابلیت درک و شناخت فرهنگ‌های بیگانه و عمل متناسب با آنها یکسان نیستند. برخی افراد زمانی که اندکی پا را از فرهنگ ملی و محلی خود فراتر می‌گذارند، دچار ناراحتی، بی‌اطمینانی و ناسازگاری می‌شوند. در مقابل بعضی دیگر چنان رفتار می‌کنند که گویا سال‌هاست با آن فرهنگ بیگانه خو گرفته‌اند (پیترسون^۱، ۲۰۰۴). بسیاری از احساسات، عواطف و علائم و نشانه‌های شفاهی و غیر شفاهی در فرهنگ‌های مختلف متفاوت است. به عبارت دیگر برای کسب توانایی درک بالای احساسی، برخورداری از هوش فرهنگی مناسب از ضروریات است (مشبکی و تیزرو، ۱۳۸۸). در جوامع چندفرهنگی ممکن است در زبان، نژاد، مذهب، سیاست، طبقه اجتماعی و حتی بسیاری از ویژگی‌های دیگر تفاوت وجود داشته‌باشد. هوش فرهنگی برای ایجاد رابطه‌ی خوب بین اعضای یک سازمان که در کنش متقابل حرفه‌ای با هم هستند، لازم است (ارلی و انگ^۲، ۲۰۰۳).

فرضیه‌ها:

بین نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی دانشجو معلمان رابطه وجود دارد.

اهداف:

۱. بررسی رابطه بین نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی دانشجو معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی.
۲. آرایه راهکار برای ارتقای نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی دانشجو معلمان.

فرهنگ و چندفرهنگی

تعریف فرهنگ از یک سوء سهل و از سوی دیگر سخت است. سهل است زیرا در گفتارهای مردم واژه‌ای پر کاربرد به حساب می‌آید. اغلب افراد برای تبیین هر چیزی از این اصطلاح استفاده می‌کنند. مثل داشتن فرهنگ بالا، فرهنگ پایین و یا اصطلاح‌های فرهنگ فردی، فرهنگ اجتماعی، فرهنگ سیاسی، فرهنگ اقتصادی، فرهنگ دینی، فرهنگ غربی، فرهنگ شرقی و موارد از این قبیل. به این ترتیب همه چیز را به نوعی به فرهنگ ربط می‌دهند و همه چیز را در بطن و داخل آن می‌بینند. در این صورت، تعریف فرهنگ آسان است، چون همه چیز به نوعی به فرهنگ ارتباط پیدا می‌کند و فرهنگ یعنی همه داشته‌ها و انباشته‌های جامعه. اما سخت است، اولاً به این دلیل که تعاریف ارائه شده از فرهنگ بسیار پر شمار و برخی نیز متناقض با دیگری است و انتخاب از میان آنها کار آسانی نیست (اسمیت^۳، ۱۳۸۷). فرهنگ مسیری است برای درک جهان و طریقی است برای شکل دهی به رفتارها. از آنجا که فرهنگ و عناصر آن دارای ارزش‌ها و اعتقادات بسیار و جهان پر از مسیرهای بسیار دیدنی است، به همین دلیل شاهد رفتارهای متفاوتی هستیم (لندران اصفهانی و رحیمی نژاد، ۱۳۸۷).

اساساً واژه فرهنگ شیوه‌ای برای تشریح چرایی و چگونگی انجام کارهای مردم است. فرهنگ، قوانین و منطق موجود در پس‌روشن زندگی در یک محیط خاص را شامل می‌شود، بهترین راه تصور یک گروه فرهنگی، در نظر گرفتن فرهنگ ملی است-هنجارها، عادات و ارزش‌های مشترک میان افرادی که در یک کشور زندگی می‌کنند، همه کشورها حتی زمانی که متشکل از مناطق مختلف با زبان و آداب قومی خاص خود هستند، شیوه‌های فراگیر برای مشاهده جهان دارند که در میان اکثر آنان مشترک است (فرهنگ ملی)، درک تفاوت‌های میان یک فرهنگ ملی و فرهنگ ملی دیگر، نقطه شروع خوبی برای رشد دانش

^۱ Petron

^۲ Earley, P. C., & Ang, S

^۳ smith

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

هوش فرهنگی است. گرچه خرده فرهنگ های بسیاری در اکثر کشورها وجود دارد، اما فرهنگ ملی یک جهت گیری کلی فرهنگی است که عمدتاً شکل دهنده نحوه تفکر و رفتار اکثریت مردم است (لیور مور^۱، ۲۰۱۰). اصولاً مفاهیمی مانند نژاد، قومیت و فرهنگ در یک بستر اجتماعی شکل گرفته و صرفاً نشانگر ویژگی های زیستی افراد نیستند از این منظر پدیده چندفرهنگی ناظر به خود آگاهی شناخت فرهنگ خودی و روابط بین فرهنگی، فهم تنوع فرهنگی، شناخت بدفهمی های رایج میان فرهنگها، عدم حساسیت و سوء گیری نسبت به فرهنگ خاص و کسب دانش فرهنگی می باشد (نورتون^۲، ۲۰۱۳). چند فرهنگی گرایبی یا سیاست چند فرهنگی، مفهومی است نسبتاً جدید که حضور چند فرهنگ متفاوت را در کنار هم تداعی می کند و جوامع چند فرهنگی، جوامعی است که چند فرهنگ مختلف بنا بر دلایلی به طور هم زمان در کنار یکدیگر امکان زیست پیدا کرده اند. رویکرد چند فرهنگی در صدد ایجاد تعامل، تفاهم و تبادل بین فرهنگی است، به طوری که فرهنگ های مختلف با کمترین تنش و به صورت مسالمت آمیز امکان هم زیستی پیدا کنند (صادقی، ۲۰۱۱). چندفرهنگی با در نظر گرفتن تمام ارزش های مشترک، جامعه ای برابر ایجاد می کند که موجب وحدت در جامعه می شود (آیدین^۳، ۲۰۱۲).

نگرش چند فرهنگی

نگرشها قدرتی در هدایت احساسات و رفتار ما دارند و یکی از عوامل مهمی هستند که بر ارتباطات بین فردی تأثیر می گذارند (دوکمین^۴، ۲۰۰۳). یک نگرش چندفرهنگی یک ترکیب عاطفی از دانش، باور و اقداماتی است که هر سه در آن به تجلی می رسند. همچنین، با یک نگرش چندفرهنگی، چیزی خواهد بود که می تواند به دانش آموزان، هم در محیط اجتماعی مدرسه و هم در جامعه، فوایدی برساند. بنکس^۵ (۲۰۰۷، ص ۲۶) نیز اهمیت یک نگرش چندفرهنگی را بیان کرده است. دانش آموزان باید سطوح بالاتری از دانش کسب کنند، رابطه بین دانش و اقدام را درک کنند، تعهدی برای بهبود جهان بپذیرند و مهارت های مورد نیاز برای مشارکت در اقدامات شهروندی را کسب کنند، به طوری که با یک نگرش چندفرهنگی عالی، انتظار می رود دانش آموزان هوشمند نه تنها در علم بلکه در روابط اجتماعی نیز هوشمند باشند. نگرش چندفرهنگی باید از سنین کودکی در دانش آموزان به وجود آید و از طریق محیط خانواده و مدرسه برایشان پرورش داده شود. نگرش چندفرهنگی دانش آموزان از طریق موارد زیر قابل مشاهده است:

۱. آگاهی و درک از تنوع.
  ۲. تعهد و مشارکت شخصی در زندگی اجتماعی.
  ۳. مسئولیت در انجام کاری برای منافع عمومی.
  ۴. مهارت های همکاری و حل مسائل مشترک.
  ۵. طبیعت باز بودن و مهارت هایی که دانش آموزان دارای آنها هستند (زمرونی^۶، ۲۰۱۱، ص ۳۵).
- نگرش و مهارت فرهنگی [مهارت چند فرهنگی] توانایی ایجاد آگاهی و اعمال دانش و تغییر موثر در محیط های چند فرهنگی را فراهم می کند. افراد آموزش دیده در برنامه ریزی، هدایت و ارزیابی زمینه های چند فرهنگی که در آن کار می کنند. ماهر می شوند. آن ها نیاز های فرهنگ های دیگر را با دقت ارزیابی خواهند کرد و با سفیران فرهنگی (انسان هایی) از فرهنگ دیگر

^۱ Livermore, David

^۲ Norton

^۳ Aydin

^۴ Dokmen

^۵ Banks

^۶ Zamroni

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

همکاری خواهند کرد و رفتار افرادی با فرهنگ مختلف را در نظر خواهند گرفت. همچنین، تعامل موثری در محیط های چند فرهنگی برقرار خواهند کرد. وقتی به دانش آموزان می آموزیم که چگونه از بی عدالتی ها در جهان انتقاد کنند، به آنها کمک کنیم تا امکاناتی برای اقدام تغییر جهان در جهت دموکراتیک تر و عادلانه تر شدن ایجاد کنند. انتقاد بدون امید ممکن است دانشجویان را نا امید و بدون انگیزه کند (سو و سو، ۲۰۱۳). به نقل از افضلی و همکاران (۱۴۰۰).

افراد هویت گروهی را مبنایی برای خود تعریفی می دانند و عضویت در گروه قومی و فرهنگی حس تعلق و وابستگی متقابل در آن ها ایجاد می کند و از سوی دیگر فرهنگ های گوناگون موجود در یک جامعه در واقع اجزای سازنده فرهنگ ملی آن جامعه هستند و هویت ملی افراد در گرو تعامل صحیح و مطلوب فرهنگ های گوناگون آن جامعه می باشد. وقتی جامعه نگرشی احترام آمیز نسبت به تفاوت های قومی و فرهنگی داشته باشد، افراد می توانند بدون تناقض یا خجالت تعریفی قومیتی از خود ارائه کنند. جامعه ای که به تفاوت های گروه های قومی احترام می گذارد، می خواهد شهروندان خود را از شیوه های تبعیض آمیز و نگرش های زیان بار محافظت کند. این احترام قائل شدن به بقای این گونه گروه ها کمک می کند و فرصت های بیشتری را برای آن ها به وجود می آورد تا هر طور که دوست دارند زندگی خود را شکل دهند (گرن و پورتیرا، ۲۰۱۱).

هوش فرهنگی

مفهوم هوش فرهنگی برای نخستین بار توسط ارلی وانگ^۲ مطرح شد. این دو، هوش فرهنگی را قابلیت یادگیری الگوهای جدید در تعاملات فرهنگی و ارائه پاسخ های رفتاری صحیح به این الگوها تعریف کرده اند (ارلی و انگ، ۲۰۰۶). هوش فرهنگی در واقع توانایی بروز عکس العمل متقابل و مؤثر در برابر افرادی است که دارای میانه های فرهنگی متفاوت می باشند. هوش فرهنگی ما را قادر می سازد که از طریق دانش و آگاهی تفاوت های فرهنگی را تشخیص دهیم و بتوانیم به درستی در فرهنگ های متفاوت رفتار کنیم. یک مدیر هوشمند از نظر فرهنگی قادر است با کمک تجربه های بسیار خود همان رفتاری را از خود بروز دهد که به طور کامل، مناسب شرایط موجود باشد (تریاندرس^۵، ۲۰۰۶). در واقع هوش فرهنگی توانایی بروز عکس العمل در برابر اهالی فرهنگ های بیگانه است و همانند هوش اجتماعی (توانایی تعامل با دیگران) و هوش هیجانی (توانایی تعدیل و استفاده از احساسات افراد) از سطوح مختلفی تشکیل شده است. این هوش به فرد کمک می کند که به نحو موثری تفاوت های بین فرهنگی را کنترل و مدیریت نموده و بدین ترتیب در برخورد با سایر فرهنگ ها رفتار درستی را در پیش گیرد (خاشع و مستمع، ۱۳۹۰). توماس (۲۰۰۸) هوش فرهنگی را سیستم ارتباط دانش و مهارت ها که با استراتژی های فرهنگی پیوند خورده و به افراد اجازه می دهد تا با جنبه های فرهنگی محیطی شان تطبیق پیدا کند، آنها را انتخاب نماید و شکل دهند، تعریف می کند و دانش فرهنگی، مهارت های میان فرهنگی، فرهنگ و فراشناختی از اجزای آن می باشند که در ارتباطات بین فرهنگی موثر (قضایوت فردی، توسعه روابط بین فردی و عملکرد وظیفه) کاربرد دارد (توماس و همکاران، ۲۰۰۸). عدم آگاهی از خصوصیات و جهت گیری های فرهنگی خود، احساس ترس، خطر و ناراحتی در تعامل با افرادی که از فرهنگ های متفاوتی برخوردار هستند، عدم توانایی درک یا تشریح رفتار کسانی که از فرهنگ متفاوتی برخوردارند، عدم امکان انتقال دانش یک

^۱ Sue & sue

^۲ Grant & Portera

^۳ Earley, P. C., & Ang, S

^۴ Early & Ang

^۵ Triandis

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

فرهنگ به فرهنگ دیگر، عدم درک تأثیر جهت گیری فرهنگی بر رفتار، عدم توانایی سازگاری با کار و زندگی در فرهنگ دیگر، باعث شکست در موقعیت‌های میان فرهنگی به شیوه‌های مختلف می‌شود (توماس و اینکسون^۱، ۲۰۰۴).

پیشینه ای تحقیق

سلیمی و شریعتی ۱۴۰۰ در تحقیق شان با عنوان " جایگاه آموزش چند فرهنگی در آموزش مدرسه‌ای و آموزش عالی " به روش تحقیقات کیفی (توصیفی-تحلیلی) و به شیوه تحلیل اسنادی دریافتند که: در مجموع می‌توان گفت به‌ویژه در محیط‌های دانشگاهی، آموزش چند فرهنگی سبب توسعه آگاهانه و به رسمیت شناختن فرهنگ خود و دیگران؛ توسعه درک شباهت و تفاوت‌های میان فرهنگ‌ها، کسب مهارت در تجزیه و تحلیل تنش‌های به وجود آمده در روابط بین گروه‌ها، تدوین و فرموله کردن راه حل‌های خلاق و جدید برای مسائل فردی و اجتماعی و ترویج نگرش مثبت نسبت به خود و دیگر گروه‌های فرهنگی و قومی می‌گردد و این مهم در ایجاد فضای سازگاری و توافق میان فرهنگ‌های مختلف مؤثر است یادگیری‌های آموزش مدرسه ای در زمینه چند فرهنگی بر آموزش عالی تأثیرگذار بوده و دانش آموزان فارغ التحصیلان از آموزش مدرسه‌ای به‌عنوان برون داد نهایی آموزش عمومی، وارد دانشگاه شده و نوع یادگیری‌های آنان در گسترش فضای سازگاری و توافق میان فرهنگ‌ها و یا ایجاد چالش در این خصوص تأثیرگذار می‌باشد.

میرزایی و همکاران (۱۳۹۷)، در پژوهش شان با عنوان " پیش بینی بهزستی روان شناختی دانشجویان بر اساس تجربه چند فرهنگی " بیان داشته اند که می‌توان با ارایه تجربیات چند فرهنگی و تعاملات فرهنگی در بین افراد، تبعیض نژادی را کاهش داد و صمیمیت و سلامت روانی را در بین افراد به وجود آورد.

عربی و همکاران ۱۴۰۰ در تحقیق شان با عنوان پیش بینی سرمایه اجتماعی بر اساس هوش فرهنگی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان در یافتند که: افرادی که دارای هوش فرهنگی بالا، قادر به یادگیری فرهنگ‌های جدید هستند و با شناخت چگونگی رفتار دیگران، می‌توانند پاسخ‌های مناسبی را به دیگران بدهند، در نتیجه بسیاری از موانع ارتباطی کاهش می‌یابد و سرمایه اجتماعی ایجاد می‌شود و افزایش می‌یابد.

ملائی و همکاران (۱۳۹۵) در تحقیق شان به عنوان "نقش هوش فرهنگی در رهبری تحول آفرین دانشگاهها" دریافتند که بر خورنداری از هوش فرهنگی به کارکنان دانشگاهی این فرصت را می‌دهد که به جای قضاوت در باره خوب یا بد بودن فرهنگها، آمادگی پذیرش و درک آنها را داشته باشند و در استفاده از رهبری تحولی، به آنها و رهبران دانشگاهی کمک قابل توجهی می‌کند.

کولسینا^۲ (۲۰۱۸) در تحقیق با عنوان سواد بین فرهنگی در آموزش چند فرهنگی در رابطه به سواد چندفرهنگی اشاره داشته و بیان می‌دارد که سواد چند فرهنگی با هدف ایجاد شرایط آموزشی برای شناسایی نگرش مثبت فرهنگی و شناسایی هویت خود، این امکان را ایجاد می‌کند که وارد فضای چندفرهنگی جهان و کشور شده، و سایر ارزش‌های فرهنگی را به‌طور مثبت درک کرده و گفتگویی سازنده‌ای با دیگر افراد به وجود آید.

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش توصیفی پیمایشی بوده و جامعه آماری در این پژوهش دانشجو معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی که با استفاده از روش نمونه گیری ساده ۳۱۴ دانشجو معلم منحصیث نمونه آماری توسط جدول مورگان انتخاب شد. ابزار

^۱ Thomas & inkson

^۲ Kolesina

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

جمع آوری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه هوش فرهنگی (ایرلی و انک، ۲۰۰۴) و پرسشنامه نگرش چند فرهنگی علی صادقی (۱۳۹۹) می‌باشد. برای سنجش پایایی پرسشنامه‌ها ابتدا ۳۰ عدد پرسشنامه به صورت مقدماتی اجرا شد که میزان پایایی پرسشنامه هوش فرهنگی ۰/۸۵، عامل فراشناختی هوش فرهنگی ۰/۷۶، عامل شناختی هوش فرهنگی ۰/۷۸، عامل انگیزشی هوش فرهنگی ۰/۸۴ و عامل رفتار ۰/۷۸ به دست آمد، همچنین میزان پایایی پرسشنامه نگرش چند فرهنگی ۰/۸۶ به دست آمد که نشان می‌دهد پرسشنامه‌ها پایایی قابل قبولی دارند. (جدول ۲).

برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و نرم افزار spss استفاده شد.

جنسیت نمونه مورد مطالعه:

جدول (۱) فراوانی و درصد فراوانی نمونه آماری مورد مطالعه به لحاظ جنسیت:

شاخص جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
پسر	۵۳	۱۶/۹
دختر	۲۶۱	۸۳/۱
جمع	۳۱۴	۱۰۰

بر اساس داده‌های جدول (۱) نمونه مورد مطالعه شامل ۳۱۴ نفر از دانشجو معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی است که ۵۳ نفر (۱۶/۹ درصد) مرد و ۲۶۱ نفر (۸۳/۱ درصد) زن هستند.

پایایی ابزار گردآوری اطلاعات (پرسشنامه‌ها)

جدول (۲) پایایی ابزار گردآوری اطلاعات (پرسشنامه‌ها):

شاخص متغیر	تعداد	سؤالات مربوط	آلفای کرونباخ
هوش فرهنگی	۳۰	۱ تا ۲۰	۰/۸۵
ف	۳۰	۴ تا ۱	۰/۷۶
	۳۰	۵ تا ۱۰	۰/۷۸
	۳۰	۱۱ تا ۱۴	۰/۸۴
	۳۰	۱۵ تا ۲۰	۰/۷۸
نگرش چند فرهنگی	۳۰	۱ تا ۱۵	۰/۸۶

یافته‌ها

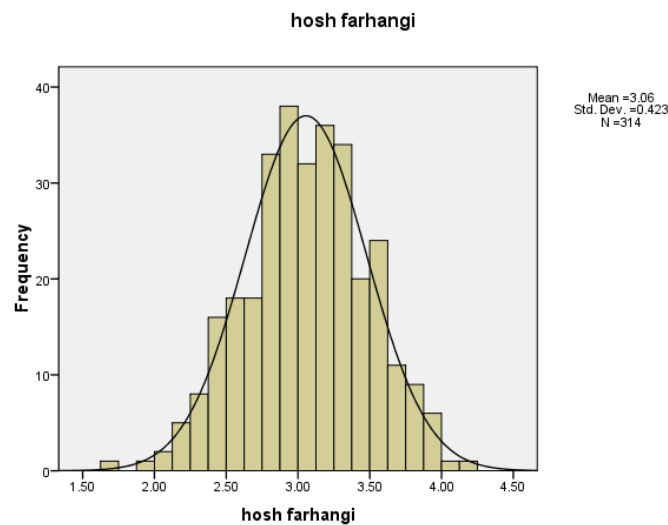
داده‌های مورد استفاده در این پژوهش به صورت پیوسته و منظم می‌باشد. به عبارت دیگر شرط مقیاس اندازه‌گیری لازم برقرار می‌باشد. از آنجا که یکی دیگر از شروط استفاده از آزمون‌های پارامتریک، نرمال بودن توزیع داده‌هاست؛ لذا برای بررسی این پیش فرض از آزمون کالموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. هدف از انجام این آزمون این است که مشخص شود آیا داده‌ها از وضعیت نرمال برخوردارند یا نه.

جدول (۳) نتیجه آزمون کالموگروف - اسمیرونوف برای نرمال بودن توزیع داده‌ها

متغیر	تعداد نمونه	مقدار Z	سطح معناداری
هوش فرهنگی	۳۱۴	۱/۲۴۷	۰/۰۸۹
نگرش چند فرهنگی	۳۱۴	۰/۵۹۰	۰/۸۷۷

با توجه به نتایج آزمون کالموگروف - اسمیرونوف در جدول (۳-۴) می‌توان اظهار نمود که متغیرهای اصلی پژوهش یعنی هوش فرهنگی و نگرش چند فرهنگی نرمال می‌باشند؛ زیرا سطح معناداری مقادیر Z در هر یک از متغیرها بزرگ‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد ($p > 0.05$). بنابراین می‌توان از آزمون‌های پارامتری برای تحلیل سؤال‌ها و فرضیه‌های پژوهش استفاده کرد.

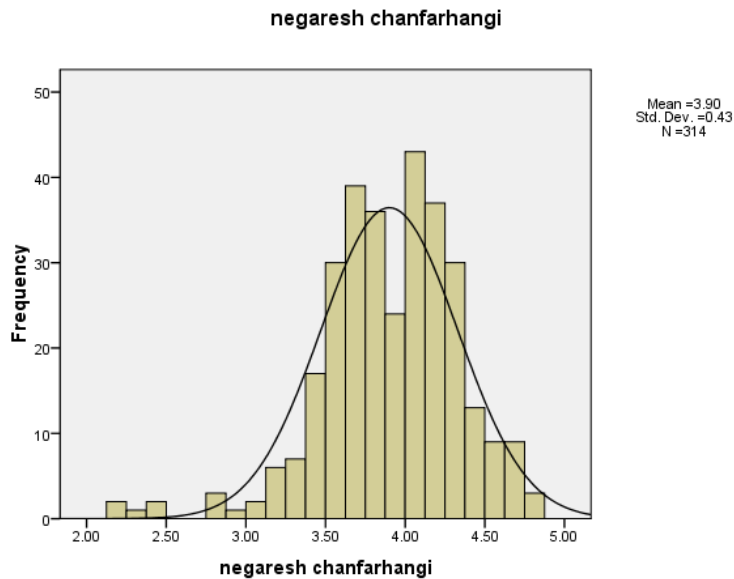

نمودار (۱) توزیع فراوانی وضعیت هوش فرهنگی دانشجو معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به همراه منحنی توزیع نرمال

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

نمودار (۲) توزیع فراوانی وضعیت نگرش چند فرهنگی دانشجو معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی به همراه منحنی توزیع نرمال

جدول (۴) بررسی رابطه بین نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی دانشجو معلمان در دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون:

رابطه متغیرها	تعداد	ضریب همبستگی	سطح معناداری
رابطه نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی	۳۱۴	۰/۳۰۹	**۰/۰۰۰۱

* در سطح ۰/۰۵ معنادار است. ** در سطح ۰/۰۱ معنادار است.

نتایج آزمون همبستگی پیرسون در جدول (۳) نشان داد که بین نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی ($p=۰/۰۰۰۱$ و $r=۰/۳۰۹$) رابطه مثبت و معناداری در سطح ۰/۰۱ وجود دارد؛ به عبارتی با ۹۹ درصد اطمینان می‌توان گفت که با افزایش نگرش چند فرهنگی دانشجو معلمان دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی، هوش فرهنگی آنها افزایش می‌یابد و بالعکس.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به یافته‌های پژوهش رابطه ای مثبت بین متغیرهای پژوهش مورد تایید قرار گرفته که می‌توانیم با اطمینان بیان نماییم که؛ نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی باهم روابط دوجانبه داشته و با افزایش و تقویت هر یکی از متغیرها تاثیر آن را بر دیگری نیز خواهیم دید که این یافته با نتایج پژوهش‌های: سلیمی و شریفی (۱۴۰۰) که در تحقیق شان بیان نمودن که در محیط‌های دانشگاهی، آموزش چند فرهنگی سبب توسعه آگاهانه و به رسمیت شناختن فرهنگ خود و دیگران؛ توسعه درک شباهت و تفاوت‌های میان فرهنگ‌ها، کسب مهارت در تجزیه و تحلیل تنش‌های به وجود آمده در روابط بین گروه‌ها، تدوین و فرموله کردن راه‌حل‌های خلاق و جدید برای مسائل فردی و اجتماعی و ترویج نگرش مثبت نسبت به خود و دیگر گروه‌های فرهنگی و قومی می‌گردد و این مهم در ایجاد فضای سازگاری و توافق میان فرهنگ‌های مختلف مؤثر است با توجه یافته این پژوهش می‌توان گفت با این تحقیقات همسو می‌باشد، میرزای و همکاران (۱۳۹۷) بیان داشته اند که می‌توان با ارایه تجربیات چند فرهنگی و تعاملات فرهنگی در بین افراد، تبعیض نژادی را کاهش داد و صمیمیت و سلامت روانی را در بین افراد

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

به وجود آورد. با توجه به این یافته درک می شود که با افزایش تجربیات چند فرهنگی و افزایش نگرش هوش فرهنگی نیز تقویت شده و افراد در روابط شان بهتر عمل خواهد نمود. همچنان نتایج این پژوهش با پژوهش های، عربی و همکاران (۱۴۰۰)، ملائی و همکاران (۱۳۹۵) و کولسینا (۲۰۱۸) نیز همسو می باشد. با توجه به یافته های پژوهش پیشنهادات زیر ارائه می شود:

۱. تقویت آموزش های چند فرهنگی در برنامه های تربیت معلم:
  - ارائه دروس تخصصی در زمینه فرهنگ، تنوع فرهنگی و آموزش چند فرهنگی: دانشجو معلمان باید در معرض آموزش های نظری و عملی قرار بگیرند که به آنها در درک مفاهیم کلیدی مربوط به فرهنگ، تنوع فرهنگی و آموزش چند فرهنگی کمک کند.
  - ایجاد فرصت های یادگیری تجربی: دانشجو معلمان باید فرصت هایی برای تعامل با افراد از پیشینه های مختلف فرهنگی، هم در داخل و هم خارج از دانشگاه، داشته باشند. این امر می تواند از طریق برنامه های تبادل فرهنگی، کارآموزی در مدارس چند فرهنگی انجام شود.
  - دعوت از سخنرانان و مربیان مهمان از پیشینه های مختلف فرهنگی: دعوت از متخصصان در زمینه فرهنگ و آموزش چند فرهنگی می تواند به دانشجو معلمان در کسب دیدگاه های متنوع و به روز در مورد این موضوعات کمک کند.
۲. ترویج و تشویق نگرش های چند فرهنگی در محیط دانشگاه:
  - برگزاری رویدادها و برنامه های چند فرهنگی: برگزاری جشنواره های فرهنگی، نمایشگاه ها و سخنرانی ها می تواند به افزایش آگاهی از فرهنگ های مختلف و تشویق گفتگوی بین فرهنگی در بین دانشجو معلمان کمک کند.
  - حمایت از گروه های دانشجویی چند فرهنگی: دانشگاه باید از گروه های دانشجویی که به ترویج تنوع فرهنگی و درک متقابل اختصاص دارند، حمایت کند.
۳. ارائه فرصت های توسعه حرفه ای برای ارتقای نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی:
  - ارائه کارگاه های آموزشی و سمینارها: دانشگاه باید به طور منظم کارگاه های آموزشی و سمینارهایی را در زمینه نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی برای معلمان شاغل و دانشجو معلمان ارائه دهد.
  - حمایت از فرصت های یادگیری ضمن خدمت: دانشگاه باید از فرصت های یادگیری ضمن خدمت برای معلمان شاغل برای ارتقای مهارت های خود در زمینه آموزش چند فرهنگی حمایت کند.
  - ایجاد شبکه های پشتیبانی برای معلمان: ایجاد شبکه های پشتیبانی برای معلمان می تواند به آنها در به اشتراک گذاشتن تجربیات خود، یادگیری از یکدیگر و دریافت حمایت در تلاش هایشان برای ارتقای نگرش چند فرهنگی و هوش فرهنگی خود کمک کند.

منابع و ماخذ

- اسمیت، فلیپ (۱۳۸۷). درآمدی بر نظریه فرهنگی. ترجمه حسن پویان. چاپ دوم. دفتر پژوهش های فرهنگی. تهران.
- افضل، سعیده، صادقی علیرضا، موسی پور نعمت اله، قادری مصطفی (۱۴۰۰). ارزیابی ابعاد سواد چند فرهنگی دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان. مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، دوره ۱۱، شماره ۱، بهار ۱۴۰۱.
- خاشع، وحید؛ مستمع، محمد (۱۳۹۰). هوش فرهنگی مدیران، عامل کلیدی موفقیت در مدیریت سازمان های هزاره سوم، ماهنامه مهندسی فرهنگی، سال پنجم، شماره ۵۱ و ۵۲.
- سلیمی، لادن، شریعتی، الهام (۱۴۰۰). جایگاه آموزش چند فرهنگی در آموزش مدرسه ای و آموزش عالی. مجله دستاوردهای نوین در مطالعات علوم انسانی، سال چهارم، شماره ۳۶، اردیبهشت ۱۴۰۰.
- لندران اصفهانی، سعید، رحیمی نژاد، پیمان. ۱۳۸۷. هوش فرهنگی زیربنای سازگاری اجتماعی.

ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۲۹۸۰-۷۷۸۶

- مشبکی، اصغر، تیزرو، علی(۱۳۸۸). تأثیر هیجانی و هوش فرهنگی بر موفقیت مدیران در کلاس جهانی. پژوهش‌های مدیریت، سال دوم شماره ۳، صص ۵۳-۷۳.
- ملائی، رباب، پور کریمی، جواد و احمدزاده، مسعود(۱۳۹۵). نقش رهبری تحول آفرین دانشگاه‌ها. فرهنگ در دانشگاه اسلامی ۱۸ / سال ششم، شماره اول / بهار ۱۳۹۵.
- میرزایی، داود. یوسفزاده، محمد رضا. حسینی، هانیه(۱۳۹۷). پیش بینی بهزیستی روان شناختی دانشجویان بر اساس تجربه چند فرهنگی. نشریه راهبردهای آموزش در علوم پزشکی. دوره ۱۱، شماره، بهمن و اسفند ۹۷.
- Aydın, H., (۲۰۱۲). Multicultural Education Curriculum Development in Turkey. Mediterranean Journal of Social Sciences, ۳(۳), ۲۷۷-۲۸۶
- Dokmen, Ü. (۲۰۰۳). İletişim çatışmaları ve empati [Communication conflicts and Empathy]. (۲nd ed.) İstanbul: Sistem Yayıncılık
- Grant Carl. A., & Portera, A. (۲۰۱۱). Intercultural and Multicultural Education. Enhancing Global Interconnectedness. New York & London: Routledge (Taylor& Francis Group).
- Earley, P. C., & Ang, S, (۲۰۰۳), Cultural intelligence: Individual interaction across cultures, CA, Stanford Business Books
- Kolesina, E. G. (۲۰۱۸). Cross-cultural literacy in multicultural education: monograph. Moscow: Publishing house 'Pero'.
- Livermore, David, (۲۰۱۰), Leading with Cultural Intelligence: The New Secret to Success. New York: American Management Association
- Norton, B. (۲۰۱۳). Identity and language learning: Extending the conversation (۲nd ed.). Clevedon, England: Channel View.
- Peterson, B., (۲۰۰۴). Cultural in intelligence: A guide to working with people from other cultural. Intercultural Press
- Sadeqy, A. (۲۰۱۱). design Pattern curriculum for Elementary teacher education, multicultural Islamic Republic of Iran. PhD thesis. Allameh Tabatabai University. The doctor guides Mahmoud Mhrmhmdy [Persian]
- Triandis, H.C., (۲۰۰۶). Cultural intelligence inorganization. Group & organization Management, Vol. ۳۱, No. ۱, pp. ۲۰-۲۶.
- Thomas, D. C&Inkson, K.(۲۰۰۸).People skills for global workplace ,consulting to management vol.۱۶(۱),.۸.
- Thomas, David C. and Inkson, K., (۲۰۰۴). "Cultural Intelligence People Skills for a GlobalWorkforce". Consulting to Management, ۵۶(۵). March. pp. ۱-۴.
- Zamroni. ۲۰۱۱. Democratic education in a multicultural society. Yogyakarta: Gavin Main Kalam.